

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Št.
4.

Leto
X.

MAKSIM
GASPARI

VSEBINA:

1. Sveti Jurij. <i>Bogumil Gorenjko</i> . Pesem	73
2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. <i>A. Pesek</i> . Povest	74
3. Skopuh in nevoščljivec. <i>D. A.</i> Povest	77
4. Mamutovo drevo. <i>L. O.</i> Poučni spis s podobo	78
5. Največji zaklad. <i>M. Pintarjev</i> . Povest	79
6. Darčkov nos. <i>L. Černež</i> . Povest	80
7. Živali — vremenski proroki. <i>K. S.</i> Poučni spis	81
8. Sinici. <i>D. A.</i> Pesem	83
9. Cigan in velikanj. <i>Dr. Fr. Rosina</i> . Povest	84
10. Za kožo mu gre. Podoba	84
11. Strup. <i>O. L.</i> Povest	88
12. Dobri otroci. <i>Kmetova</i> . Povest s podobo	89
13. Mrtvemu očetu. <i>Fran Žgur</i> . Pesem	91
14. Čakala sta. <i>P. St. Polenčan</i> . Povest	92
15. Potočku. <i>Fr. Kolednik</i> . Pesem	92
16. Pouk in zabava.	

Zastavica v podobah. *Fr. Rojec*. — Pesem naj se glasi! *Zorko Prelovec*. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega 93

Nov knjižni dar slovenski mladini!

„Zvončkovim“ bralcem predobro znani pisatelji Andrej Rapè, Julij Slapšak (Pangrac) in E. Gangl so se odločili, da izdajo svoje spise za mladino.

I. zvezek Rapetov je že izšel, Slapšakov se dogotavlja, Ganglov je pa v delu. Vsi zvezki izidejo v krasni vezavi in v najlepšem tisku — a vsak zvezek stane samo **1 krono**.

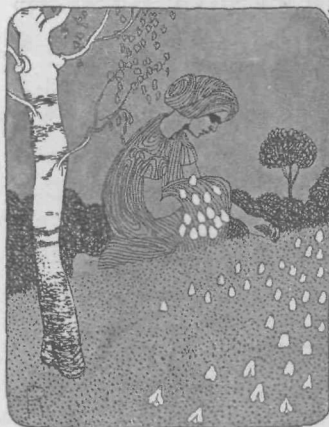
Ves čisti dohodek je namenjen „Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta“. — Kdor torej kupi te prelepe spise za mladino, podpira obenem prekorsno društvo, ki ima namen skrbeti za vzgojo in šolanje učiteljskih sirot.

Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto **5 K**, pol leta **2 K 50 h**, četrt leta **1 K 25 h**.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

ZVONČEK

LIST S PODO
BAMI ZA
SLOVENSKO
MLADINO

Štev. 4.

V Ljubljani, 1. malega travna 1909.

Leto X.

Sveti Jurij.

1.

Pridi, vitez Jurij,
na konjiču belem
in prinesi cvetje
tratam ovenelim
in prinesi petje
ptičem onemelim,
da v poljanu cvetje
mlado bo dehtelo,
da v grmovju petje
spet bo zadonelo.
Pridi, vitez Jurij,
pridi že v deželo!

2.

Odbežala zima plaha,
skrila se je kdove kam.
Vitez sveti Jurij jaha
na konjiču čilem k nam.

Halja ga zelena krije,
ves pokrit je v cvet dehteč,
a ob strani meč mu sije,
meč kot ljut vihar preteč.

Na konjiču čilem jaha
vitez sveti Jurij k nam;
zbala se je zima plaha,
pa zbežala kdove kam!

3.

Prijahal je Jurij,
da kres nam zakuri
na nebu pomladnem.

In solnce našgal je
in žarke poslal je
na zemljo premrlo.

In plan poljubili
in rože rodili
prameni so topli.

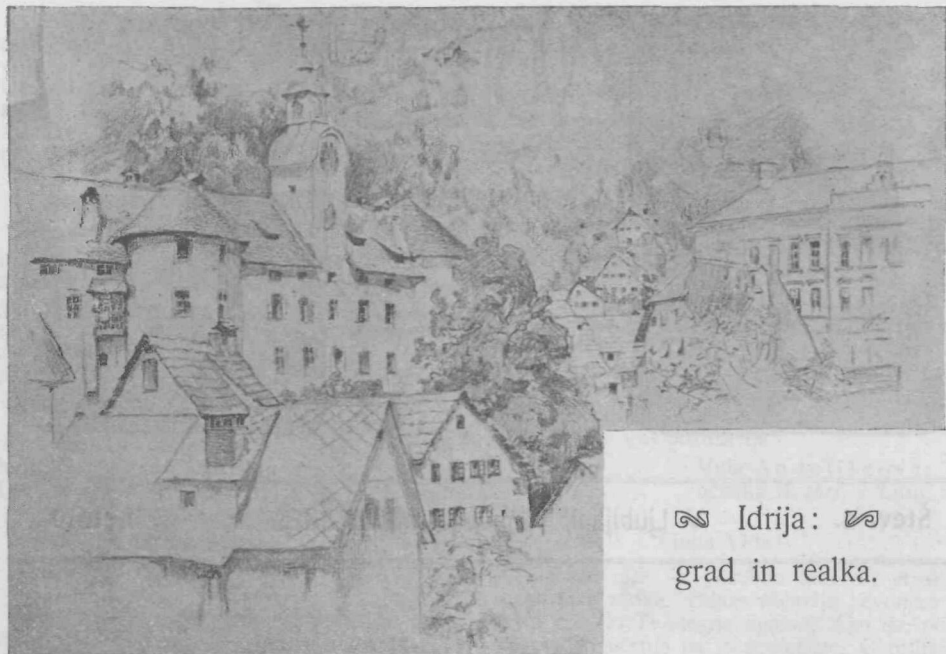
In cvetkam zapele
so pevke vesele,
oj, ptičice-pevke ...

4.

Sveti Jurij —
vitez blagi —
hodi po dobravi;
kamor stopi
rože mlade vzklijejo.
Z njim pa hodi
angel v halji beli
v roki z vrčem zlatim,
v vrču srebrna vodica,
pa zaliva rože mlade ...
A na vejicah
pojejo si ptičice
sladke, drobne pesemce
vitezu na čast ...

Bogumil Gorenjko.

∞ Idrija: ∞
grad in realka.

Kaj nam je pripovedoval naš dedek.

Piše A. Pesek.

1. Slabota.

(Dalje.)

VIII.

o je posijalo solnce izza gor, je bil Slabota že daleč, zakaj odpravil se je bil jako zgodaj na pot, da bi bil čimprej v deveti deželi. Ozrl se je nazaj, a ni videl niti strehe zakletega gradu več, tako daleč je že bil. Vzpodbodel je konja ter urno jahal dalje.

Bil je lep dan. Jutranja megla se je umikala prodírajóčim in oživljajočim solnčnim žarkom. Cvetice so obračale svoje krasne glavice proti solncu ter se ogrevale ob blagodejni toploti solnčnih žarkov. Ptičice so veselo prepevale ter se radovalle krasnega dneva. Vsa priroda je bila vesela, le Slabota je bil žalosten, zakaj srce mu je napolnjevala bridka bol, da je izgubil svoje brate in bal se je, da menda za vedno.

Zatopljen v žalostne misli je jahal venomer naprej in ustavil je konja šele, ko ga je želodec glasno opominjal, da bo treba tudi kaj južinati. Ozrl se je na solnce in to je kazalo, da je poldne že davno minilo in da ne bo

več dolgo do večera. Razjahal je konja, vzel torbo s sedla ter jo postavil kraj pota. Kar ob potu se je začel gozd, v katerem je rasla tuintam lepa trava. Spustil je konja v gozd, da se napase, a sam je sedel na štor ter vzel iz torbe mesa in kruha, ki mu ga je bila dala najmlajša kraljična s seboj na pot.

Ko se je najedel ter je spravljal ostanke spet v torbo, prikrevsa po treh nogah lisica iz gozda ter se postavi pred njega ter ga proseče gleda. „Aha, tetica lisica, ste pa gotovo lačni,“ si misli Slabota ter ji vrže obrane kosti.

Lisica hlastno pograbi kosti ter jih zdrobi in poje.

„Oho,“ je dejal Slabota, „kokošje kosti pa jako teknejo tetici lisici, še bolj bi ji pa menda teknilo celo ocvrto pišče.“ Segel je v torbo ter vrgel lisici ocvrto pišče, ki ga je še imel.

Lisica je urno pograbila pišče ter rekla z razločnim glasom: „Ti si usmiljen človek, in ne bom ti pozabila dobrote, ki si mi jo storil. Glej, hudobni lovec mi je odstrelil eno nogo, v luknji pa imam mladiče ter sedaj težko skrbim zanje. Tole pišče jim nesem ter jim bom povedala o tvojem usmiljenem srcu. Ko boš potreboval pomoči, kar pokliči me, čula te bom, pa bodi kjerkoli, in takoj ti pridem pomagat. Ne pozabi pa me poklicati, ko se boš bojeval z zmajem, pomagala ti bom pošteno, zakaj le z mojo pomočjo ga moreš premagati.“ To rekši, je lisica izginila v gozd.

Slabota je premišljal njene besede ter neverjetno zmajeval z glavo. Lisica, pa še celo ta pohabljen slabotna lisica, da bi mu pomagala v boju z zmajem, s strašnim zmajem, ki ima sedem glav in v vsaki glavi žareč jezik — ta bo pa že bosa!

Ker se je solnce čimbolj bližalo zatonu, ni utegnil več sedeti ter premišljati lisičine besede. Spravil je vse v torbo ter hotel iti po konja. Kar zapazi mišjo luknjico, pobere drobtine, ki jih je raztrosil ter jih vrže v luknjo, rekoč: „Na, pa še ti, miška, pokusi mojega kosila!“ Komaj to izpregovori, že prileze miška iz luknje.

„Hvala ti lepa,“ je dejala, „ti dobri človek! Hvaležna ti bom in ko me boš rabil, kar s peto potrkaj trikrat ob tla ter me pokliči. Čula te bom, pa bodi že kjerkoli ter pridem in ti pomorem. Ne pozabi me pa poklicati, ko se bo v cesarskem gradu obhajala namesto tvoje neka druga gostija, zakaj brez moje pomoči ne postaneš nikoli cesar.“

To rekši, je naglo smuknila miška nazaj v luknjo.

„No — to je pa res čudno,“ si je mislil Slabota. „Drobna miška, ta nezatna miška — da bi mi pomagala, da postanem cesar! Zaklete deklice v gradu so vendar kraljične, in kdor jih reši, postane kralj in ne cesar. Miška pa pravi, da postanem cesar.“ — Ni dolgo tako premišljal, temveč otresel se je teh misli ter rekel: „A kaj meni cesar ali kralj, da bi le brate rešil.“

Šel je v gozd po konja, a ni ga bilo. Klical ga je, a ni se mu oglasil. Šel je dalje in dalje v gozd. Kar zasliši milo jokanje, kakor da bi otrok jokal, ki pa od predolgega joka že nima več pravega glasu. Šel je v smeri, odkoder je bilo slišati jok, ter prišel do velikega, debelega hrasta. In zgoraj

na hrastu je bilo nekaj črnega ter javkalo. Pripravi si nož in sekirico, ki jo je bil vzel s seboj na pot ter urno spleza na hrast. Kako se začudi, ko spozna medveda. Glavo je imel v duplu ter je ni mogel ven potegniti in bil bi gotovo poginil, ko bi se ga ne usmilil Slabota. Z nožem je rezal in s sekirico pa previdno sekal, da je povečal luknjo, da je mogel medved glavo ven potegniti.

Medved je takoj splezal na tla ter utrujen legel v travo. Bil je nenavadno velik in močan in torej se ga je Slabota bal ter se ni upal splezati nazaj na tla, temveč je hotel počakati, da medved odide. A medved ni dolgo mirno ležal, temveč je vstal, pogledal k Slaboti ter dejal z močnim glasom: „Nikar se me ne boj, temveč le pridi dol. Veliko hvale sem ti dolžan, da si me rešil, in poplačati te hočem pošteno.“

Slabota je splezal s hrasta, in medved ga je s šapo udaril po plečih, da je Slaboto čudno spreletelo.

„Tako,“ je dejal medved, „to ti naj bo plačilo za tvojo dobroto.“

„Na, lepo plačilo,“ si je mislil Slabota, „če me še enkrat tako udari, pa se mi ne bo treba bojevati z zmajem in reševati zakletih kraljičen.“

„Nikar se ne boj,“ je medved nadaljeval, „s tem udarcem sem te napravil za viteza medvedov. Jaz sem namreč kralj medvedov in imam pravico in moč, da imenujem viteze medvedov. Splezal sem bil na ta hrast, ker mi je med zadišal, ter sem vtaknil glavo v duplo ter se najedel strdi, ki so jo nanosile čebele v duplo, ven pa potem nisem mogel dobiti glave ter bi bil gotovo poginil vkljub vsi svoji moči, ko bi me ne bil ti rešil. Znaj, jaz sem tako močan, da izrujem vsako drevo, poderem vsak zid in vsako trdnjavo in premagam vsakogar, pa naj bo še tako močan in strašan. Ko bi ne bil imel glave zagozdene v duplu, bi bil ta-le hrast izdril ter ga razdrobil na drobne kose, a ker sem imel glavo zagozdeno, sem omedlel ter nisem imel moči. Da mi boš verjel, poglej sem!“

To rekši, je prijel medved isti veliki debeli hrast, pa ga je izrval s koreninami vred, da je z velikim hruščem padel na tla. Potem ga je pa medved raztrgal na drobne kose, da so Slaboti lasje kar pokonci stali strahu.

„Le ne boj se,“ je rekel medved prijazno, „ne storim ti nič žalega. Ker si tako usmiljen tudi napram živalim, ker si me rešil smrti, si postal vitez medvedov in kot tak si ravno tako močan kakor sem jaz. Izruješ vsako drevo, podereš vsak zid in vsako trdnjavo ter premagaš vsakogar, pa naj bo še tako močan in strašan. Če ne verjameš, kar poizkusi; primi katerokoli drevo tukaj ter ga izruj.“

Neverjetno je zmajeval Slabota z glavo, a vendar je prijel bližnje drevo ter se pripravil; da bi ga izpipal. Menil je, da se bo moral Bog ve kako mučiti, a izrval ga je tako lahko, kakor da je bilko potegnil iz zemlje.

„Vidiš, moj dragi,“ se je smejal medved dobrovoljno, „sedaj nisi več Slabota, t. j. slab človek, temveč najmočnejši človek na vsem svetu si in lahko se poizkusiš z zmajem tam v mestu ob morju v deveti deželi.“

Medtem je prišel konj k Slaboti, in medved je skočil ter udaril konja s šapo, da je konj čudno zahrzgetal.

„Tako! Zdaj je tudi tvoj konj, Slabota, močan in neustrašen. Z navadnim konjem bi nikoli ne mogel premagati zmaja, zakaj zmaj je tako strašan, da že sam pogled njegov prestraši vsakega konja, in dih zmajev je tako strupen, da celo usmrti navadnega konja in človeka. Ti in tvoj konj sta pa viteza medvedov, sta močna in neustrašena, sta zavarovana in utrjena zoper zlobo zmajevo, in možno je, da ga premagata. — V deveto deželo je daleč, je tako daleč, da bi z najhitrejšim konjem moral jahati celih devet let, preden bi došel tja, a ta-le tvoj konj, ki ima nenavadno moč, bo tekkel kot veter in te prinese v devetih dneh v deveto deželo. Moj dragi rešitelj, hvala ti še enkrat, da si me rešil grozne smrti in — srečno pot.“ To rekši, se je obrnil medved v gozd.

Slabota se mu je hotel iskreno zahvaliti, a že ni bilo medveda nikjer več, izginil je.

Osedlal je konja ter jahal naprej proti deveti deželi. Konj je tekkel tako hitro, da se je kar veter delal in da Slabota ni mogel razločevati, kod jezdi. Polje, gozdi, hiše — vse je kar hitelo nazaj, vsaj zdelo se mu je tako, v resnici je pa le jahal tako hitro, da ni mogel ničesar razločno opaziti. Slabota ni bil več tako žalosten in potrtn kakor je bil prej, zakaj navdajalo ga je veselo upanje, da premaga strašnega zmaja ter reši brate okamenelosti.

(Dalje.)

Skopuh in nevoščljivec.

Spisal D. A.

veti Peter je potoval po svetu. Pridružita se mu dva tujca, prvi velik skopuh, drugi grd nevoščljivec. Dolgo hodita z njim. Koncem potovanja pravi sv. Peter: „Ker sta bila postrežljiva napram meni, si izberita kak dar. Kar prvi prosi, dobi drugi v dvojni meri.“

Dolgo se pričkata, kdo naj začne. Skopuh bi rad prejel dvojno nagrado, zavistnež pa mu je ne privošči.

Slednjič odloči žreb, da mora nevoščljivec izreči željo. Obrne se torej k sv. Petru, rekoč: „Izbij mi eno oko!“ — Sv. Peter ugotovi njegovi prošnji: nevoščljivcu izbije eno oko, lakomnemu skopuhu pa obe očesi. —

Mamutovo drevo.

Opisal L. O.

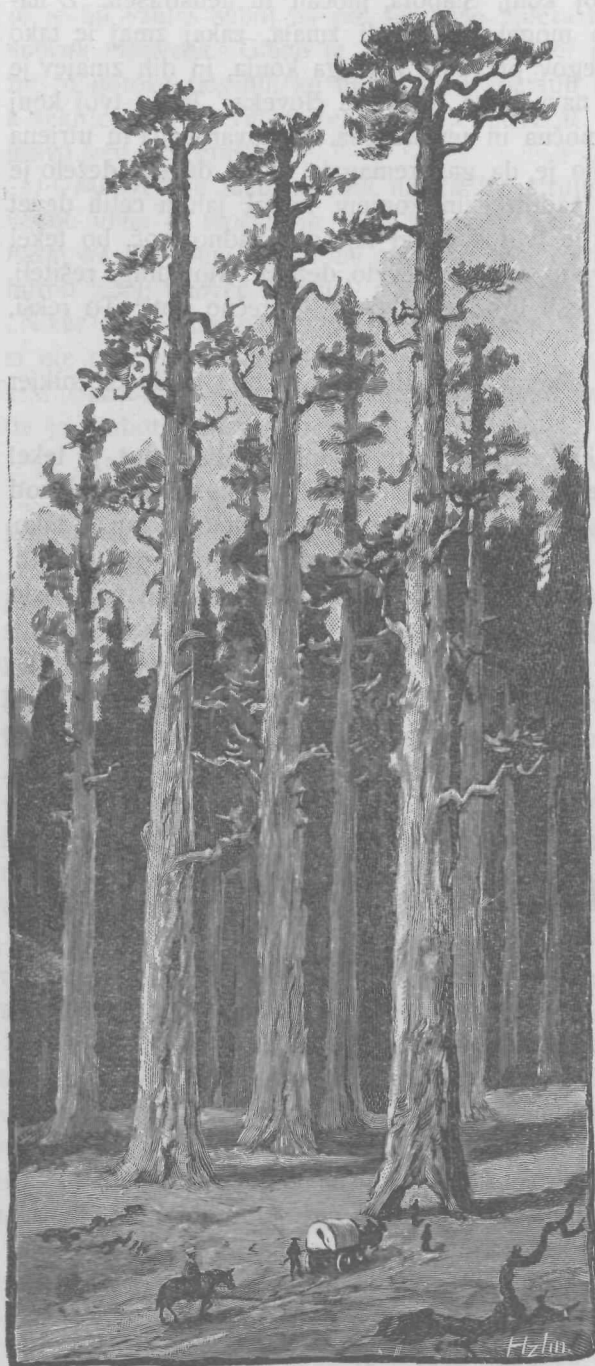
Iglasto drevje je vsakomur znano, saj ga ni med vami, ki bi ne poznal smreke, jelke, borovca, mecesna ali brina.

Prelepi so gozdovi iglastega drevja! — Krije jih temnozelena streha, prijeten vonj se širi vsenaokrog — zdravo je bivanje v njih. Človeku se širijo prsi ob vdihavanju okrepčujočega zraka. Bolnim na pljučih ni mogoče dovolj priporočati izprehodov po iglastih gozdovih.

Pa tudi sicer je tako drevje porabno v premnoge namene. Stavbeniki in mizarji bi vedeli o tem mnogo povedati.

A iglastega drevja nimamo samo v naših krajih. Z južnih krajev smo dobili cipreso, ki z vednim svojim zelenjem krasi naše vrtove in pokopališča.

V Sierri Nevadi v Kaliforniji je domovina mogočnega iglastega drevesa, ki ga kaže današnja podoba in ki ga imenujejo mamutovo drevo. Ta velikan med iglastimi drevjem zraste do 140 m visoko, v premeru pa ima 11 m. Ako mu starost ali sekira izdolbe v

znožju predor, gre brez ovire skozenj človek, žival in voz. Lahko si torej predstavljate velikost in obseg tega velikanskega drevesa.

Največji zaklad.

Spisal M. Pintarjev.

ospod Janko je sedaj trgovec; s pridnostjo in varčnostjo si je pridobil lepo imetje. V svoji trgovini prodaja tudi šolske potrebščine. Šolski otroci hodijo k njemu kaj radi kupovat in kaj bi tudi ne, vsem je dobro znano, da ima jako rad otroke. Po končani šoli pridrvi k njemu cela kopa otrok; kupčija se prične ter rožiči grizejo. Rožiče, sladke rožiče imajo otroci tako radi; zdijo se jim še slajši, ker so jih dobili zastonj. Med delom ima gospod Janko za vsakega kako prijazno besedo. S smehljajočim obrazom vpraša tega, če je bil kaj vprašan in če je kaj dobro odgovarjal v šoli; drugega pokara, ko je zvedel, da je hud nagajivec; tretjega zopet hvali zaradi pridnosti in ubogljivosti. Ubogim otrokom je on dobrotnik; šolske potrebščine jim daje kar brezplačno, to pa le, če so pridni, ubogljivi in lepega vedenja. Več malo-pridnežev je že z lepo besedo in darovi spravil na pravo pot.

Čudna se mi je zdela njegova nenavadna darežljivost in ljubezen do otrok. Nekega večera sva sedela pred njegovo hišo. Pogovarjala sva se o raznih rečeh, medtem ga povprašam: „Povejte mi no, gospod Janko, zakaj imate tako radi otroke?“

„Kaj bi jih ne imel! Vsakokrat, ko jih vidim v svoji prodajalnici, se spominjam svojih mladih let! Že v zgodnji mladosti so mi umrli starši. Velik siromak sem bil; nisem imel drugega kakor odprto cesto pred seboj in za seboj. Osem let star sem bil že ovčji pastir pri kmetu, ki me je pridno pošiljal v bližnjo šolo. Večkrat mi je rekel: „Zvedel sem, da imaš dobro glavico, hodi rad v šolo in uči se pridno, ker znanje in pamet sta za vsakega človeka največji zaklad na svetu!“ Takrat sem bil še neveden, otročji in neumen, nisem še dobro razumel besedi svojega dobrega gospodarja, namestnika umrlih staršev, vendar njegove besede sem si zapomnil prav dobro. Učenje v šoli mi ni delalo prav nobenih preglavic, izlahka sem se naučil vsega. Povedati vam ne morem, kako sem bil vesel, zadovoljen in hvaležen, ko mi je podaril moj gospod učitelj novo pero, svinčnik ali celo knjigo, rekoč: „Na, uboga sirota, le tako naprej! Bodi vedno priden in pаметen!“ Po končani šolski dobi sem bil še dve leti pri svojem dobrotniku, potem sem se preselil v bližnji trg; pri gospodu Zoranu sem služil za vo-larja. Dela in opravljanje sem imel vedno dovolj le doma, na polje in v gozd sem šel malokdaj. Večkrat je imel moj gospod premnogo opravka v prodajalnici; ni mogel v hitrici postreči obilim ljudem; prostovoljno sem priskočil na pomoč in mu pomagal prodajati, kar je bilo zame uumljivo in mogoče. Prikupil sem se mu s tem. Ko je videl, da sem v pisavi in računstvu dovolj spreten, me je obdržal v prodajalnici, dokler se nisem dobro naučil vseh potrebnih kupčijskih zadev. Imel me je rad. Dobival sem lepo mesečno plačo, prihranil sem polagoma nekaj denarja, da sem s tem in s

pomočjo svojega gospodarja začel tukaj kupčijo na svojo roko. Jaz ne bi bil nikdar to, kar sem sedaj, ako bi se ne izvežbal v mladih letih v šoli tako dobro v branju, pisanju in računstvu. Sedaj razvidim, kaka velika dobrota so te znanosti za človeka. Sedaj tudi razumem nauk svojega dobrotnika, da sta znanje in prava pamet za vsakega človeka največji zaklad. Dobri ljudje so podpirali mene siroto. Dajali so mi dobre svete in nauke ter delili mi dobrote. Isto delam sedaj tudi jaz, da se na ta način izkažem hvaležnega svojim dobrotnikom.“

Darčkov nos.

Spisal. L. Černej.

aš Darček ima nosek. Seveda! Saj je človek, četudi majhen. Če ga vprašaš: „Darček, kje imaš nosek?“ položi smehljaje kazalec na konec nosa. Ako pa kdo reče: „Darček nima noska!“ ga prime s kazalcem in palcem ter pozvoni z njim, da ni nobenega dvoma.

Darček ima torej nosek. To je prav. Da pa rad svoj nosek povsod vtika in vsako reč povohla, to časih

— ni prav.

Na oknu je stal popernik,* veste tak kovinast, ki ima zgoraj luknjice, da se lahko potrosi. Ta popernik je Darčka silno mikal. Iztegoval in iztegoval se je tako dolgo, da ga je dobil v roke. Toda majhni raziskovalec ni zadovoljen, da bi si ogledal kako reč le odzunaj, posebno tako, ki je prepričan o nji, da se more dati odpreti.

Preden je mogla mama zabraniti, je potegnil z vso močjo dveletnega junaka pokrovček z vratu. V tistem hipu je hotel zavpiti, pa mu je zaprlo sapo. Nos, ustnici in posebno obleka — vse je bilo polno popra. Četudi sta bila mati in oče takoj na pomoč, je začel kihati in kihal je tako hitro in tako dolgo, da ga sestrici nista mogli dohajati s svojim: „Bogec pomagaj!“

In bilo je res, da Bog pomagaj! Iz oči so siromaku lile solze in v vratu ga je davilo, da še kričati ni mogel. In to je hudo! Po vodi mu je malo odleglo. Hotel je piti in le piti. Počasi je prenehal tudi kihati.

Tedaj ga je vprašala starejša sestra: „Darček, ali še imaš nosek?“ Toda takrat se Darček ni prijel zanj, temveč nevoljno je rekel: „A!“ ter se obrnil v stran.

* Posodica za poper.

Živali — vremenski proroki.

Spisal K. S.

inili so oni čaši, ko smo bili navezani sklepati po vedenju živali in po izpremembi rastlin, kako bo vreme. Naši vremenokazi nam nakazujejo vsako izpremembo veliko bolj natančno. Vendar pa bi ne bilo prav, ako bi odrekli živalim zmožnost, da naznanjajo izpremembo vremena na en ali drug način.

Najbolje vam bo vedel o tem povedati pastir, ki pase svojo čredo dolgo vrsto let v logu; kmetič, ki opazuje vreme dan za dnem, kakor tudi lovec, ki lahko najbolj opazuje življenje v prirodi, bodisi pri živalih bodisi pri rastlinah. In ravno pastirju, kmetiču in lovcu so živali zanesljivejši vremenski proroki kakor pa katerikoli najboljši fizikalni vremenokaz. — Saj vam pa bo tudi znano, da časih slišimo, kako trga enega ali drugega po udih, tretjega skeli že zdavnaj zaceljena rana, četrtega zopet srbi kurje oko itd. — Vsi ti pravijo: „Slabo vreme bo!“ ali pa: „Vreme se bo izpremenilo.“

Ako je pa še celo človek tolikanj občutljiv za izpremembo vremena, kaj bi potem ne bile živali, ki so ustvarjene, da živijo pod milim nebom ter si morajo same iskati hrane in zavetišča pred slabim vremenom, zakaj brez tega bi morale poginiti. Da pa jim je to mogoče, morajo imeti priprave, ki z njihovo pomočjo veliko prej čutijo, ali bo gorkejša ali mrzlejša, suho ali mokro vreme. Zaraditega kaže vsaka po svoji naravi in svojem življenju različno kretanje. Tako opazujemo, da je njih vedenje pred izpremembo vremena nemirno, veselo, bojazljivo, da se napihavajo, različno letajo itd.

Po dolgoletnem opazovanju so ljudje dognali o teh-le živalih, da so prav zanesljivi vremenski proroki: krt, veverica, planinski zajec, hišna miš,

konj, ovce in koze, govedo, jelen in srna, prašič, pes, mačka, jazbec, vrabec, ščinkovec, krivokljun, drozgi, škorec, vrani, srake, škrjanec, taščica, lastovke, slavec, palček, črna žolna, zelena žolna, kragulj, čuk, štokrlja, divja gos in divja raca, domača gos in domača raca, žerjavi, priba ali vivek, tonovščice, prepelica, burjevke, viharnice, čigre, golobi, kure, pav, pegatka, kokoške, plazilci in krkonj, ribe, gozdni lazar, žuželke, kobilice, striček, obadi, kresnice, muhe, mušice, bučele, sršeni, mravlje, pajki in še celo pijavke.

Oglejmo si torej, kako spoznavamo iz življenja in kretanja posameznih živali izpremembo vremena.

Kadar krt napravi veliko in jako visokih kupov, je kmetiču znamenje, da pride trajen dež.

Ako so netopirji skriti, pomeni skorajšnji dež.

Vreme ostane tudi za drugi dan isto, če ne vidimo v mokrotnih, mrzlih večerih nobenega netopirja, če pa letajo redko, je pričakovati boljšega vremena. Lepo vreme ostane, ako vidimo netopirja ob lepem vremenu okrog letati do zgodnjega jutra.

Jako občutljiva za izpremembo vremena je veverica. Tej so dež, nevihta in vihar jako neljubi gosti. Ob taki priliki je že dan poprej živalca jako nemirna ter silno skače med vejami in pri tem piska, cvili, gode in ploska kakor ima navado, kadar je najbolj razdražena.

Kadar se pripravlja na dež, tedaj gre v svoje gnezdo, ga zamaši in zadela proti oni strani, odkoder ima priti nevihta, se zviije v klopčič in počaka tako, da preide nevihta.

Alpski prebivalci so trdno prepričani, da bo naslednji dan deževalo, ako se svizci ne igrajo zunaj ob solncu. Ako dobi planinski zajec prej kakor navadno svoj zimski kožuh — namreč belo dlako — bo huda zima.

Ako pa hišne miši veselo in živahno cviliijo in piskajo, pridejo lepi dnevi.

Izkušen lovec sklepa po tem, kako si napravi zajec gnezdo ter kako se v njem vede in kako teka semtertja, ali se vreme izpremeni.

Kadar stopa osel jako leno, poveša glavo in ušesa ter se rad dregne ob steno, pride nevihta. Morda vam bo znano, kako se je to oslovo prorokovanje obneslo na lovu francoskega kralja Ludoviku XI. Zvezdogledi so mu prorokovali lepo vreme, toda ogljar, ki je srečal kralja, ga je opomnil na bližajočo se nevihto. Kralj je ogljarja slušal ter se vrnil domov, kamor je ravno komaj še dospel pred nevihto. Ko je potem ogljarja vprašal, kako mu je mogel tako gotovo naznaniti nevihto, mu je ogljar odgovoril, da se ima zahvaliti svojemu oslu, ki vedno s svojim vedenjem naznanja bližajočo se nevihto.

Konji naznanjajo v hlevu ali na paši izpremembo vremena s silnim mahanjem z repom. Poleg tega vedno bijejo ob tla.

Če se ovce še na potu proti domu pridno paso ter glasno mekataje nemirno letajo semtertja, si pogostoma oblizujejo gobec in se obračajo od vetra, tedaj ve pastir, da bo slabo vreme. Isto velja tudi, ako se ovni trkajo in koze poželjivo obirajo grmovje, ne da bi se dale z udarci odgnati. Nasprotno pa je znamenje za lepo vreme, ako te živali veselo skačejo na paši.

Slavni učenjak Newton je napravil lepega dne izlet. Ko je srečal pastirja, ki je pasel drobnico, mu ta nasvetuje, naj se obrne proti domu, češ, da bo deževalo. Ker pa ni bilo v zraku niti najmanjše meglice, Newton ni poslušal nasveta pastirjevega ter nadaljeval svoj izprehod, toda moral se je že čez pol ure vrniti, ker je res začelo krepko deževati. Ko je potem vprašal ovčarja, kako tako pozna vreme, mu je ta odgovoril, da ima v čredi starega ovna, ki naznanja prihajajoči dež tudi ob najlepšem vremenu, tako da se na poseben način obrača od vetra.

Slično se vede tudi govedo. Ob trajnem lepem vremenu se pase mirno in muli zadovoljno travo, ako pa se ima vreme izpremeniti, se neha govedo pasti. Obrača se proti vetru, zdajpazdaj vzdiguje glavo, si oblizuje gobec in poželjivo vdihava s široko odprtimi nosnicami zrak, noče leči, ampak se stoji skrije za grmovje. Že starim Rimljanom je bilo znamenje za slabo vreme, ako si je govedo lizalo dlako in poželjivo z vzdignjeno glavo vdihavalo zrak. Nasprotno pa je bilo znamenje za lepo vreme, ako je govedo sprednji del telesa krivilo na levo.

Ako ima nastati slabo vreme, tekajo jeleni in srne nemirno v gozdu semintja ter izvablajo v presledkih take glasove kakor kadar se nenadoma prestrašijo.

Če se valjajo prašiči zadovoljno v močvirju ali gnojnici kar po cele ure, potem bo trajno gorko vreme, nasprotno preti dež, ako poželjivo vdihavajo zrak in razmetavajo hrano v koritu.

Tudi vedenje našega hišnega varuha psa je značilno za izpremembo vremena. Kadar je pes veliko trave, renči, se pogosto praska, koplje zemljo in se valja po tleh, bo gotovo slabo vreme.

Mačka je pred nevihto jako nemirna, popusti lov na miši, ne je in ne spi. Ako se umiva samo po glavi s tačico, bo lepo, ako pa seže tudi čez uho, bo slabo vreme.

Star pregovor je: Če pride jazbec o Svečnici iz svojega brloga, bo še dolga zima.

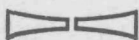
(Konec.)

Sinici.

O, ti siničica,
poredna ti ptičica,
kaj boš prepevala v pestro pomlad?
Na hruški boš pela,
kjer gnezdo si splela,
da odgojila v njem zarod boš mlad.
Ali zapela boš
o mačicah belih,

ki zibljejo mlade se
po vrbah razcvelih?
Ali zapela boš
o deklici mladi,
ki trga cvetice si
po pestri livadi? —
Sinica posluša, veselo dě:
„Pela bom, kar mi velevala srce!“

D. A.

Cigan in velikani.

Bosenska pravljica. Priobčil dr. Fr. Rosina.

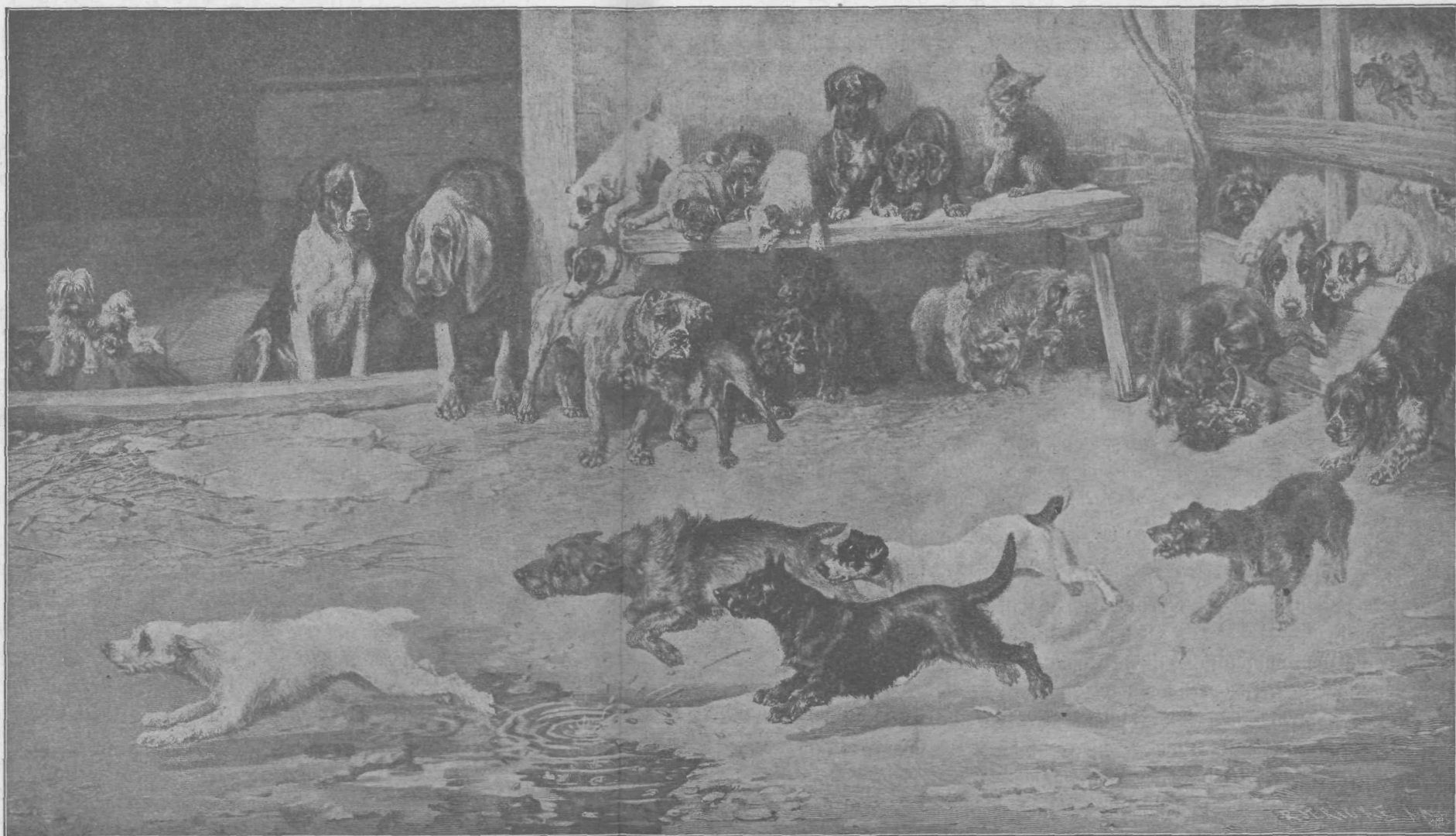
V velikem gozdu je stal na samem mlin, ki ni hotel v njem nihče stanovati ali mleti, ker so rekli, da v mlinu straši. Cigan pa je ukradel vrečo koruze in preišljuje, kje bi naskrivaj semlel svoje zrnje, se je domislil mlina na samoti. Reče torej ženi: „Daj mi kos kruha in sirovega masla v nahrbtnik, danes ponoči pomeljem ukradeno koruzo v samotnem gozdnem mlinu.“ — Prižge torej v mlinu tresko, zapahne duri in zažene mlin. Ropotanje mlina pa začuje velikani, ki se je zakasnil na svojem potu. Radoveden pristopi bliže in potrka na vežne duri: „Odprite!“ „Ne odpremo,“ odgovori cigan. „Odprite!“ zarjove velikani, „ali pa razbijem podstrešje.“ Zdajci seže cigan v vrečo, potegne iz nje kepo rumenega sirovega masla, pomoli roko skozi luknjo v steni in stisne maslo, da mu je kapalo od rok. „Tu glej,“ pravi nato s pomilujočim glasom; „kakor sem stlačil ta kamen, da voda teče od njega, tako stlačim iz tebe čreva in možgane.“

Velikani se prestraši in da bi pomiril neznanca, reče: „Če si pa tak junak, pa bi se midva združila, jaz tudi nisem ravno najzadnji.“

Cigan mu odpre in sedela sta do belega dne skupaj in

si pripovedovala svoja junaštva. Naposled pa postane velikani gladen in vpraša: „Kaj bova zajtrkovala?“ —

„Jaz imam, kar potrebujem, ti si pa poišči, kar ti je treba,“ odgovori cigan. Nato odvrne velikani: „Poiščem in priženem vola; potem ga pojeva skupno. Ti pa med tem časom pripravi drva za pečenje.“ Velikani prižene vola z bližnjega pašnika, ga zakolje in ga hoče natakni na raženj. Cigana pa le ni bilo iz šume in cigan torej tudi ni imel raženja. Gre pogledat za ciganom. Dobi ga kopajočega velik jarek okolo bukovega drevesa. „Kaj počneš?“ vpraša velikani začuden. „Molči in čakaj! Nočem vedno semtertja

▷ Za kožo mu gre ◁

tekati, zato pa izkopljem to bukev in jo ponesem k mlinu.“ — „Čemu nama bo cela bukev?“ se jezi velikan, nalomasti nestrpno skladanico debelih vej ter steče s celim tovorom drv na rami k mlinu.

„Hočeš li obračati vola ali nositi vodo?“ vpraša potem velikan cigana. „Vola bom obračal.“ Velikan vzame meh iz bivolove kože in gre po vodo. Ko se vrne, je bila ena stran vola že pečena, druga pa sirova. „Zakaj ne obrneš vola, da bi se lepo enakomerno spekel?“ ga krega velikan; cigan pa odvrne mirno: „Zame je dosti pečenja, kdor pa hoče več imeti, naj pa vola sam obrača.“

Velikan torej speče vola sam docela in reče nato: „No, zdaj pri jedi se pokaže, kdo je večji junak.“ Sedeta vsak na drugo stran vola in pričneta jesti. Cigan si natlači s pečenjem žepe in nahrbtnik, in ko preneha velikan jesti, mora priznati, da je cigan naredil večjo luknjo v pečenega vola nego sam. Ginjen objame velikan cigana in pravi: „Dragi brat, hodi z menoj, da pokažem svojim ljudem tako velikega junaka.“ Ciganu je bilo to po volji in odšla sta skupaj. Prišedša do bivališča velikanov, opazita, da velikani obirajo črešnje v sadovnjaku. To delo so opravljali velikani na tak način, da so kar z eno roko pripogibali vrhe črešnjevih dreves, z drugo pa so smukali črešnje. To je ugajalo ciganu. Tudi on se pripravi tako, kakor bi pomagal vrh pripogniti, z drugo pa obira in marljivo zoblje. Zdajci pa izpusti velikan poleg njega vrh, ki se je držal zanj, in cigan zleti z vrhom preko drevesa in pade — krrh! — v sredo grmovja, v katerem je bilo kavkino gnezdo z mlado kavko. Cigan vzame ptiča v žep, kakor da bi nič ne bilo. „Zakaj pa si izpustil?“ ga vpraša velikan. „Izpustil?!“ Ptiča sem videl zleteti ter sem skočil za njim, da ga ujamem. Tukaj je!“ In pokazal je kavko. V tem pa priteče mimo zajec. „Hitro, velikan, hitro ga ujemi!“ zakliče cigan. Velikan teče, kar more, a zajca ne ujame. Zaničljivo reče cigan: „Ti seveda bi ptiča v zraku ne ujel, ko še tega ne ujameš, kar po zemlji beži.“

Velikani ostrme in odvedejo cigana v hišo k svojemu starešini in ko mu povedo, kakšna junaštva so videli, povabi ta cigana, naj bi za vedno ostal pri njih.

Prihodnje jutro pošlje starešina dva velikana in cigana po vodo ter izroči vsakemu bivolov meh. Ubogi cigan komaj vleče prazni meh; kaj bi šele začel s polnim mehom! Nekoliko ga je nosil, nekoliko vlekkel po tleh, spotoma pa premišljal, kako bi se rešil iz te zadrege.

Na studencu napolnijo velikani svoje velikanske mehove; cigan pa vzame lopato in prične kopati jarek od studenca proti hiši velikanov.

„Kaj to pomeni?“ vprašajo velikani.

„No, ali ne vidite?“ odgovori cigan; „kdo bi vsak dan vlačil vodo? Napeljal bom vodo k hiši in imeli jo bomo vedno svežo.“

„Ne stori tega,“ prosijo velikani, „voda bi nam potopila hišo.“

„Jaz pa hočem vendar to storiti ali pa ne bom več nosil vode.“

„Pusti to, ljubi cigan,“ prosijo velikani, „rajši bomo tebe in tvoj meh ponesli domov.“

Doma poročajo starešini, pred kakšno nevarnostjo so obvarovali hišo. Ta jim reče: „Če je pa tako, ga bom znanprej pošiljal samo po drva.“

Pošlje ga drugi dan z velikani v les. Prišedši v goro, si poišče vsak debelo bukev, jo poseka ter zadene na rame. Cigan pa vzame 50 vatlov dolgo vrv in jo ovije okolo celega lesa.

„Kaj bo to?“ vprašajo velikani.

„E, kaj, nič! Kaj bi hodil vsak dan po drva, ko lahko naenkrat toliko nešem domov, da imamo za štirinajst dni zadosti.“

„Ne stori tega, ljubi cigan,“ ga prosijo velikani, „ti nam bi s tem napolnil celo dvorišče, tako da bi se morali plaziti v hišo.“

„Jaz pa to storim vkljub temu ali pa ne bom nosil drv.“

„Tedad pa pusti, hočemo rajši tebe in tvojo bukev nesti domov,“ poreko velikani.

Ko doma povedo velikani o novem junaštvu ciganovem, je druge zaskrbelo. Starešina se posvetojuje z njimi in nato reče ciganu: „Naša hiša je premajhna za toliko ljudi. Tu imaš petdeset zlatov in pusti nas!“

„Kaj vam na misel ne pride,“ odgovori malopridnež, „meni se tu predobro godi, mi spadamo vkupe kakor prst in noht.“

Cigan je spal v kuhinji pri ognjišču, kjer je bilo lepo toplo, in čul, ko so se velikani ponoči pogovarjali: „Ne moremo drugače, kakor da ga ubijemo, če se ga hočemo iznebiti.“

Ko cigan to začuje, vzame iz kota sedlo, ga položi na svoje ležišče in ga pokrije, sam pa leže v kot. Ne traja dolgo, pa se priplazi velikan z velikim železnim kladivom iz sobe k ciganovemu ležišču. Potem se čuje: „Kr — kr — kr!“ — in velikan reče sam pri sebi: „Zdaj sem ga“. Pa odide spat.

Cigan pa vrže sedlo zopet v kot, vstane pred solnčnim vzhodom, zaneti ogenj na ognjišču in prične veselo popévati. Velikani priteko in ko ga vidijo na ognjišču sedeti, vprašajo začudeni: „Kako si pa kaj spal?“

„Nikdar bolje kakor danes; samo zdi se mi, da so me dve ali tri bolhe ugriznile; natančno ne vem, koliko jih je bilo.“

Strmeč so se spogledavali velikani in obmolknili. Starešina pa cigana zopet pokliče in mu reče: „Naša hiša je v resnici premajhna, in pravzaprav ti ne spadaš k nam, čeprav si junak. Tu imaš sto zlatov in pojdi, odkoder si prišel.“

„Ne grem, če mi daš tisoč zlatov!“ odvrne cigan, „predobro mi je; doma me nihče ne potrebuje, nobeno kričče dete in noben kašljajoč starec.“

Ko je bil praznik, je delo počivalo, in velikani so šli na travnik vadit se kamenje metati, kakor to delajo drugi, ki niso velikani. Jemali so skale na dlan, jih vzdigovali do ramen in metali daleč od sebe. Vrsta pride na cigana in ta vpraša: „Čigav je tisti grad tam-le z visokim stolpom?“

„Zakaj želiš to znati?“ reko velikani. „Molčite in glejte!“ se jezi cigan, „zakaj takoj odleti stolp!“ „Nikari, nikari! Tam stanuje naš cesar, in ob glave smo, če vržeš kamen v tisti stolp.“

„Kaj me to briga,“ reče cigan „jaz se ne bojim niti njega niti vas.“ In že si začne vihati rokave.

Zdaj ga obstopijo velikani in milo prosijo: „Ljubi cigan, dragi brate, daj si kaj dopovedati! Damo ti bivolov meh poln zlatov, samo glej, da se odpraviš. Hočemo te še na tvoj dom odnesti, da se ne trudiš sam.“

Ker žaba rada skoči v vodo, vdal se je tudi cigan in se poslovil. Sedel je velikanu za tilnik, za njim pa sta nesla dva velikana bivolov meh zlata. Ko so že odhajali, reče starešina potihem velikanom: „Všeč bi mi bilo, če bi ne bilo treba zlatov pustiti ciganu.“ Cigan pa se dela, kakor da ni nič slišal. Pridejo do ciganovega doma in gredo skozi nizke dveri. Eden nosačev se skloni in reče: „Uf!“ In kakor bi ga veter pihnil, zleti cigan na podstrešje.

„Kaj to pomeni?“ vprašata velikana.

„Čakajta, zdaj vama odgovori moj dimnik, vidva pa odgovor lahko poneseta starešini, če se vrneta zdrava.“

Velikana urno pobegneta, in cigan obdrži bivolov meh in v njem polno rumenih zlatov. Bilo jih je več, kakor bi jih mi vsi skupaj potrebovali.

Strup.

Spisal O. L.

antje, napol dorasli, so se v nedeljo popoldne zbrali v vaški gostilnici in so pili in kadili, da so postali vsi omotični in razuzdani. Peli so sirove pesmi ter kričali, da se je razlegalo daleč po vasi.

Kar so si prislužili tekom tedna denarja, so že vsega pognali po grlu. Zato so zahtevali od gostilničarja, naj jim da vina in tobaka na upanje. Plačali bodo že pozneje. Mož se je branil. A dvigali so proti njemu pesti, češ, če ne daš izlepa, te pa k temu prisilimo! Vdal se je sirovežem, ker se je bal za svojo kožo.

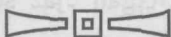
Mimo gostilnice pride Tomažev Pavle, pameten in trezen mladenič. Speklo ga je v srce, ko je čul rjojenje svojih tovarišev. Ojunači se in stopi v gostilnico, da jih posvari in odvrne od blaznega početja.

„Bodite pametni!“ zakliče, „in ne vedite se kot nema živina!“

To pa je bilo pivcem preveč. Navalili so nanj in ga ob sirovem kričanju podrli na tla, da se je Pavle do krvi ranil na glavi.

Ko so siroveži zagledali kri, so se toliko streznili, da so jo plašno popihali iz gostilnice ter se poskrili po vasi, da jih ne zasačijo in ne kaznujejo. A orožniki so bili vse pozvedli ter fante ovadili sodišču, ki jih je sodilo in primerno kaznovalo, ker so nedolžnega Pavleta ranili do krvi.

Dobrohotni sodnik jih je očetovsko svaril: „Bojte se alkohola in tobaka, ki je starim in mladim ljudem — strup! Saj ne škoduje samo zdravju in pameti, ampak tudi imetju ter žene človeka naravnost v pogubo!“

Dobri otroci.

Spisala Kmetova.

avladalo je oni dan veliko veselje pri Svetlinovih. Slavka, Vera in Janko so skakali, da jih je bilo veselje gledati. Celo karajoč glas mamice jih ni pomiril. Vsa hiša jih je bila polna. Zdaj so skakali po stopnicah, zdaj po vrtu. Prišel je bil sosedov Marko in jih začuden vprašal, zakaj so tako veseli oni trije. Brž mu je povedala Slavka, ki je bila najstarejša, da se vesele stričevega prihoda, ki se pripelje s popoldanjim vlakom iz mesta in jim prinese vsepolno lepih reči. Ta stric je bil baje jako strog gospod, a otroke, pridne otroke, je imel pa le rad.

In še nekaj drugega je bilo, zakar so se otroci tako veselili. — V nedeljo bodo namreč s stricem napravili izlet v bližnji trg, a ne peš, temveč peljali se bodo na saneh! In tega so se tako veselili vsi trije, Slavka, Vera in Janko.

V nedeljo zjutraj je bilo. Svetlinovi otroci so bili že zgodaj na nogah. Napravili so se hitro in prišli tako točno k zajtrku, da se je Svetlinova mati čudila, da so bili otroci ta dan tako pridni. Saj pa ni čuda!

Danes je bila ona nedelja, ko se popeljejo s stricem v trg. Dober je bil stric Fran, res, prav prijazen in ljubezniv. Prinesel je bil ono popoldne toliko lepih reči Slavki, Veri in Janku, da ga kar niso mogli prehvaliti in najrajši bi bili vedno krog njega. Posebno lepa je bila Slavkina knjiga s pravljičami. Kako bajne, čarobne reči so bile ondi popisane in kako krasne slike — ne, kaj takega ni Slavka še nikdar videla, niti v sanjah ne!

Torej to nedeljo so se odpeljali: stric Fran, Slavka, Vera in Janko.

Lep dan je bil. — Zimsko solnce je tako mikavno svetilo, in snežni kristali so blesteli, tako blesteli, da ni bilo moči dolgo gledati po tej širni snežni odeji. Nebo je bilo lepo jasno, čisto.

Hitro so dirjali vranci, vpreženi v sani.

Stric Fran je nekam zamišljeno zrl po snegu. To so zapazili tudi otroci, posebno Janko, ki je brž vprašal:

„Kaj vam je, striček, ali ste žalostni?“

„Da, otroci, domislil sem se nečesa . . .“

„O, striček, povejte nam, kaj pa vas dela žalostnega?“ so prosili vsi hkratu.

„Dobro, povem vam. — Tam v mestu, v ozki temni ulici, stanujejo ubožni ljudje. Šel sem nekoč zvečer, pozimi je bilo, in ugledal tam malega dečka, drgetajočega mrazu.

Ubožec! Tako slabo je bil oblečen in ves moker od snežink, ki so gosto padale nanj.“

„Čigav si, fante, in kaj delaš tu v mrazu?“ ga nagovorim.

„O, gospod, gospod — dajte mi dva novčiča, lepo vas prosim! Kupil bi žemljico in jo ponesel mamici, bolni mamici, ki danes še ni ničesar užila . . .“

Siromak se je tresel, da je komaj spravil te besede iz sebe.

„Tako, tako,“ mu rečem. „Torej dva novčiča bi rad. Kje pa stanuješ?“

„Tam v oni hiši, pod streho,“ rekoč mi pokaže deček temno hišo v ozadju ozke ulice.

„Dobro, verjamem ti in ti dam dva novčiča in še več, kadar obiščem tvojo mamico.“

Dal sem mu denar, in deček je vesel izginil v oni temni hiši.

Še isti večer sem ju obiskal. Mrzlo je bilo v podstrešni izbi. Zasmilila sta se mi siromaka, in nehote sem obstal pri vratih.

„Ali je bila mamica hudo bolna?“ hitro vpraša Vera.

„Da, da. Hudo je bila bolna ubožica. Dal sem fantiču, ki mu je bilo ime Rajko, nekaj denarja, da je šel kupit drv in pa jedil za mamico in sebe. Vesela je bila žena in s solzami v očeh se mi je zahvaljevala. — Obljubil sem ji, da ju pridem še večkrat obiskat. In res sem bil šel večkrat ju obiskat.

Vidite, otroci, in pravkar sedaj, ko se peljemo tako veselo v saneh, sta mi prišla na misel Rajko in njegova bolna mamica in tista temna, mrzla izba. Povedati sem vam hotel, če bi ne bilo bolje, da bi opustili izlet v trg, do katerega je še dobro uro z vozom, in bi se rajši obrnili, da ...“

„O, zakaj pa, striček, tako prijetno je!“ so vzkliknili vsi trije.

„Počakajte, da vam povem,“ je rekel stric. — „Obrnili bi se, in vi bi mi izročili vaš denar, ki so ga vam dali starši za nakup tako nepotrebnih igrac, in bi ta denar rajši poslali v mesto onima siromakoma. Dodal bi še jaz kaj, in vesela bi bila ubožna žena in Rajko te podpore. Ali hočete?“

Počasneje so drčale sani. — Otroci so se spogledali, a potem brž odgovorili:

„Da, da, striček, tu imate denar za Rajka in mamico!“

„Pridni ste, otroci. Nisem mislil. — Poslal bom ta denar v mesto — kako bosta vesela!“

„A vendar, peljimo se v trg, in zdaj še zato, ker ste bili tako dobrega srca,“ dostavi stric.

In spet so drčale sani po belem snegu. — Otrokom se je zdelo, da sije solncece topleje, in da se snežni kristali še bolj bleste. Vožnja jim je ugajala sedaj še veliko bolj.

Kaj menite, zakaj neki?

Mrtvemu očetu.

*Kam si namenil se, predragi oče,
kam se podal, a po kateri poti?
Nič glasa več! Le skrivnih šum peroti
drhti, in pesem moja žalno joče. —*

*Ugasnile oči, ljubeč nas deco zroče. —
Zdaj križ iz mrtvih zre nas rok naproti,
odgrinja raj ti v večni prelepoti,
kjer Bog ugaša srca želje vroče ...*

*Življenje tvoje bilo je trpljenje,
za blagor dece tvoje darovano,
vsa sreča naša — tvoje hrepenenje ...*

*Molili zate bomo neprestano,
a ti tam gor na svetem božjem dvori
v pekočo bol tolažbo nam govôri!*

Fran Žgur.

Čakala sta.

Spisal P. St. Polenčan.

omladansko solnce je bilo že blizu zatona. Jata vran in kavk se je podila po zraku in tuintam sedala na drevje gozda, ki je obdajal Dolnikovo hišo. Petletni Slavko in štiriletna Stanka sta se igrala na vrtu. Oče Dolnik se je bil že zjutraj odpeljal v bližnje mesto po opravkih; mati pa je bila na polju in se je ravnokar vrnila domov ter poklicala Slavka in Stanko z vrta. Dala jima je malico ter razodela, da jima hoče nekaj novega pokazati. Otroka sta bila radovedna in sta prosila mater, naj jima takoj pokaže. Mati je šla v shrambo ter prinesla poln jebas jajec ter pletarec, v katerem je bilo gnezdo. Naložila je vanj petnajst jajc in jih nesla v perutninski hlev, tam je dala na gnezdo koklo in rekla, da se v treh tednih izvale piščeta. Otroka sta bila jako vesela in sta celo ponoči sanjala o piščetih.

Minilo je teden dni. Mlajši Stanki ni hotelo v glavo, kako je to, da se piščeta niso izvalila; saj se ji je zdelo že tako dolgo. Šla je torej k materi in jo vprašala. Ko ji mama pove, da se to zgodi šele čez dva tedna, je bila pomirjena za nekaj dni. — Tekel je že zadnji teden. Tedaj je pa tudi Slavka premagala radovednost in silil je mater, naj gre pogledat, če so se piščeta že izvalila. Slavko bi šel tudi sam; toda — joj! — kokla je huda, in Slavko se je je bal.

Bilo je nekaj dni pozneje. Po gozdu se je razlegal vednoenaki „kuku“, in nad Dolnikovo hišo je krožil kragulj. Ker je bilo lepo vreme, sta se otroka igrala pred hišo. Iz igre ju zbudi klic matere, ki je bila v kurjem hlevu. Otroka hitro stečeta k nji. Mati jima pokaže prvega piščanca, ki si ga je osvojila Stanka. Slavko je bil pa zadovoljen, da bo drugi njegov.

Čez nekaj dni pa sta pasla Slavko in Stanka piščeta na solnčnem kraju pred hišo in jih varovala pred kraguljem in vranami ter motila kukavico s tem, da sta poizkušala posnemati njen glas.

Potočku.

*Spavaj, spavaj, moj potoček,
snivaj, snivaj božji san,
kmalu se boš zopet zbudil
in pohitel v svet prostran.*

*Zopet solnce v šumljajoče
valčke bo sijalo ti,
božjih zvezd bo v mirnih nočkah
se nebroj smehljalo ti.*

*Pa boš hitel . . . „Kam, prijatelj?“
„I, od zibke v lepši svet,
kjer najjásneje je solnce,
najkrasnejši dije cvet.““*

*O, da bi se mi ne varal,
da bi našel tisti kraj!
Ali kaj, če se mi zmotiš,
pa ne bo ti moč nazaj?*

Fr. Kotlednik.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Pesem naj se glasi!

Čveterogl.
deški zbor.

Radostno.

Besede zložil Fr. Ločniškar.

Uglasbil Zorko Prelovec.

p

Pe - sem se o - gla - si naj v po - mlad - ni dan,
Vsta - le so iz spa - nja mla - de ro - ži - ce,
Pe - sem se o - gla - si naj v po - mlad - ni dan,

p

Počasí. *A tempo.*

no - vi vzcvе - li čа - si sre - di so po - ljan.
soln - ček se jim kla - nja, gre - je no - ži - ce.
no - vi vzcvе - li čа - si sre - di so po - ljan!

Rešitev besednih ugank v tretji številki.

- I. meja — veja — reja — seja
II. goba — roba — soba — šoba.

Prav so jih rešili: Justina Vremec na Občinah; Vladko Rojec, učenec v Radovljici; Slavica Štefančič, učenka v Velikih Laščah; Marica in Vida Stukelj, učenki na Frankolovem; učenci in učenke III. razreda na Planini; Slavka in Franček Zacherl v Ljutomeru; Ana in Ljudmila Laurič na Vranskem; Antonija in Magdalena Schiffrer v Ribnici; Štipko Štekar, učenec v Ajdovščini; Avrelija Schiller, učenka v Črnomlju; Josip Vidic, učenec v Zasipu; Lozej Frančiška, učenka v Ljubljani; Maks Habe, Franc Hladnik, Janez Lemut, Jožef Rupnik, Ivana Bonča, Marija Rudolf, Julijana Rupnik, Ana Žgavec, učenci in učenke v Črnem vrhu; Janez Štorgelj, Janez Vršnik, Urban Vršnik, Luka Šinkovec, Tomaž Rosec, učenci II. razreda v Novi Stitji pri Gornjem gradu; Lubej Franc, Narat Janez, Karžina Antonija, Eberl Eliza, Ojsteršek Marija, Bedenik Marija, Sekeljšek Marija in Gorišek Neža, učenci in učenke v Narapljah; Nada Nekerman, učenka V. razreda, Prosek pri Trstu; Zvonko Korošec, dijak v Kranju; Tonček Sivka, učenec pri Sv. Juriju ob južni železnici; Kokotec Anton, Gabošek Marija, Krampušek Fran, Kladnik Fran, Justa Majdič, Knez Helena, Deželak Franc, Žohar Jerica, Klenovšek Janez, Kajtna Jožef, Sošek Cilka, Knez Jožef, Pfeifer Jožef, Vodišek Janez st., Terbovec Terezika in Pence Marica, učenci in učenke pri Sv. Miklavžu nad Laškimi; Arko Bogomir, učenec V. razreda v Ribnici; Marta, Valerija in Milena Reich, učenke v Ljubljani; Mici Praznik, učenka VI. razreda v Šmihelu pri Rudolfovem; A. Magdič, A. Zadravec, M. Budja, J. Heric, J. Vrbnjak in J. Farkaš, učenci pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Inka Pušenjak, učenka II. razreda na Cvenju; Frida Dinacher, Pavla Gruden, Kristina Hočevnar, Lojzka Komljanec, Rezi Ladiha, Urška Mohorčič, Anka Paulič, Ela Praprotnik, Gusti Spetzlec, Tončka Vrančič, Rezka Župančič, Siči Zlindra, učenke II. razreda meščanske šole v Šmihelu pri Rudolfovem; Dragotin in Vida Schweiger v Črnomlju; Marija Štrakl, Marija Marinčič, Marija Vaupotič, Frančiška Šiško, učenke pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Marija Slavič in Marija Ostrc, učenki V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Mici Schweiger, učenka IV. razreda v Brežicah; Pavlina Jandt, Amalija Korošek in Frančiška Šartl, učenke V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Josip Kastelec, Alojzij Telček, Andrej Malečkar, Franc Kruh, Ivan Senkinec, Franica Senkinec, Ivan Fatur, Alojzij Barbiš, Franc Barbiš, Jožefa Barbiš, učenci in učenke v Šembiljah; Danica, Enka in Nadica Žnideršič v Ilirski Bistrici; Julija Šijanec, učenka IV. razreda v Križevcih pri Ljutomeru; Sandka, Vidka in Stanko Samsa v Ilirski Bistrici; Jožef Štrakl, Ostrc Anton in Maks Goullich, učenci V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Zdenka, Metod, Boris, Halka in Dušan Pirc v Kranju; Marija Ostrc, Marija Štrakl, Marija Heric, Ana Bersek, Jožefa Vrbnjak, Marija Ivanič, Marija Marinič, Marija Farkaš, Jožefa Vrabl in Marija Magdič, učenke V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Helena Kompare, učenka v Ihanu; Vladka, Angelica in Ciril Porekar; Jakob Puklavec, Sever Matiček, Jožef Velnar, Peter Vtičar, Alojzij Zadravec, Alojzija Bratko, Helena Kirič, Alojzija Kunst, Marija Lukman, Kata Plavec, Antonija Rakuša, Marija, Micika in Marica Sever, Kata Sever, Terezija Vizjak, Alojzija in Micka Zadravec, Julka Zorjan in Jera Žibert, učenci in učenke na Humu pri Ormožu; F. Šalamun, Alojzij Prelog, Janez Onišek, Fran Budja in Fran Herbet, učenci V. razreda pri Sv. Križu pri Ljutomeru.

Dragi gospod Doropoljski!

Hodim v 4. razred dekliške šole. Izpričevalo sem imela dobro. Drugo leto pojdem v Ljubljano. Jaz sem šla gledat parklje in se jih nisem nič bala kakor druga leta. Po šoli se hodim drsat ali bojim se, da se ne bi udrila. Sv. Nikolaj mi je prinesel dosti sladkorja, to sem Vam pozabila povedati.

Vas pozdravlja

Iva Pickova,
učenka IV. razreda v Ribnici.

Odgovor:

Ljuba Iva!

Kaj bi se bala parkljev, če si pridna in dobra! Dobremu otroku je vsak dober! Ne pozabi povedati, kako se Ti bo godilo v Ljubljani!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Velikokrat sem že čital v „Zvončku“, da sprejemate otroška pisemca. — Tudi jaz Vam bom nekaj pical. Dragi gospod Doropoljski! Jaz hodim v gimnazijo v Ljubljani. Šolo prav rad obiskujem. Najrajši bi postal duhovnik ali pa vojak, da bi prišel celo do generala. Imam dve sestri in dva brata. Večja sestra hodi v III. razred, manjša pa v II. razred k Uršulinkam, en brat v otroški vrtec, en pa je šele štiri leta star, dva brata sta pa že umrla. Sedaj sem pa že na kratko skoraj vse povedal.

Pozdravlja Vas Vam vdani

Karel Ravnikar,
sin uradnega sluge v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Karel!

Izbirčen nisi — to je res: ali duhovnik ali vojak. Kot vojak bi rad dospel do generala, kot duhovnik najbrže do škofa — na

vsak način pa do imenitnega gospoda! — Preden se pa odločiš za eno ali pa za drugo, preudari, kaj govori povest o „Luknji v rokavu“. Ravnaj se po tistem nauku, potem se ne boš nikdar kesal svojih sedanjih želja.

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Jaz sem še jako majhen in ne znam pisati, zato narekujem starejšemu bratcu. Če mi boste odgovorili, mi bo tudi povedal. Mamico in papana imam jako rad, tudi sestrice in bratca. Sestrica mi je povedala, da radi sprejemate otroška pisma, zato Vam drugo leto sam pišem.

Nbroj pozdravčkov!

Dušan.

Odgovor:

Ljubi Dušan!

Pisati še ne znaš, narekuješ pa že! To je tudi nekaj! Še bolj bom vesel, ko prejmem od Tebe lastnoročno pisano pismo. Zato pa pogumno na delo, da bo čimprej izvrševala Tvoja roka to, kar misli Tvoja glava!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Oprostite, da si dovoljujem Vam poslati povestco, ako se Vam zdi primerna, da jo priobčite v „Zvončku“.

Dobrosrčni palčki.

V vasi sta živeli Lenica in njena mati, oče je jima že zdavnaj umrl Bili sta ubožni. Mati je bila nevarno bolna. Pri hiši ni bilo ne drv in tudi ne skorjice kruha.

Bilo je že pozno jeseni. Lenica se napoti v gozd po drv. Na tleh ugleda malo vej. Lenica jih vzdigne in kaj vidi? Tri zmrzle

palčke! Lenica jih pobere in nese domov. Doma jih je dala v bolj mrzlo sobo. Zjutraj so ji bili prva skrb palčki. Ali kako se začudi, ko vidi, da so palčki živi. Kar debelo so gledali Lenico. Ko pa jim je vse razložila, kaj se je zgodilo z njimi, so jo zahvalili in prosili, naj jih povede v gozd. Lenica jim je rada ustregla. Ko pridejo na isto mesto, koder jih je deklica našla, nekaj zavpijejo, in nevidna vrata v skali se odpro. Palček povabi Lenico, naj gre noter. Najprvo pridejo v prvo, nato v drugo, potem v tretjo, nato v četrto, naslednje pa v peto dvorano. Tu je bilo na kupe biserov, demantov, zlata in srebra. Sedaj ji palček reče: „Vzemi, kar hočeš!“ Vzela je bisero, kolikor jih je mogla nesti. Prišedši pod milo nebo, hoče vzeti butaro, pa zapazi, da je spodaj polno zlatov. Pobere jih in nese domov. Od radosti poskakuje pred materjo. Mati ji reče: „Pojdi v mesto! Prinesi mi zdravil in drugih potrebnih reči, pa prodaj bisere.“ Mati se je kmalu pozdravila. Potem sta mirno in srečno še dolgo, dolgo živeli.

O palčkih pa ni bilo več ne duha ne sluha.

Vljudno Vas pozdravlja vdana

Vida Pretnarjeva,
učenka IV. razreda II. oddelka na Bledu.

Odgovor:

Ljuba Vida!

Res je: Tvoji palčki so dobrasrčni, pa tudi Lenica je dobrega srca, sicer se bi jih ne usmilila. Tako živé v tvoji mladi domišljiji sami dobri ljudje. Glej, Vida, da ostaneš njim enaka!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Pred kratkim je gospod učitelj prinesel v šolo „Zvonček“. Kaj lepe povesti smo čitali v njem. Zato sem sklenila biti tudi jaz naročnica „Zvončka“. Kaj rada ga prebiram, tudi uganke me zanimajo. Tudi moje starejše sestre se ga veselé. Dve številki sem že dobila, komaj že čakam na tretjo. Če bo le mogoče, ostanem „Zvončku“ zvesta naročnica.

Klanja se Vam

Terezinka Ofentavškova,
učenka V. razreda v Vojniku.

Odgovor:

Ljuba Terezinka!

Vidiš, tako je prav! Ni dovolj, če mladina čita „Zvonček“, ampak mora si ga tudi naročiti, zakaj list, ki nima dovolj naročnikov,

tudi ne more izhajati. Posebno podobe so jako drage. Zato me pa veseli, da si tudi Ti sedaj naša naročnica, pa tudi upam, da ostaneš! Ko bi le dobila prav mnogo posnemalk!

*

Čestiti gospod Doropoljski!

Že večkrat sem opazila v „Zvončku“, da ste velik prijatelj mladini. Namenila sem se, da Vam tudi jaz pišem nekaj vrstic. Doma sem v Vrbici, stara 12 let. V šoli obiskujem drugega razreda četrtri oddelek. Imam tudi sestrice: Marijo, Kristino, bratca Jožefa in prijateljico Anico. Skupaj se veselimo novodošle pomladi.

Vljudno Vas pozdravlja in prosi odgovora

Pavlina Prosenova.

Odgovor:

Ljuba Pavlina!

Skupaj se veselite novodošle pomladi! Kdo bi se je pa ne veselil, ko je tako lepa — vsa vesela in cvetoča! Ali veš, da je pomlad podoba mladosti? In zakaj?

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Из наших краев Vam gotovo ni še nihče pisal. Zato Vam hočem jaz pisati par vrstic. Pri nas imamo že zvončke, ker je malo snega, komaj se je prikazal, pa je izginil. Torej izvolite sprejeti teh par cvetk, ker pri vas gotovo jih še ni. Danes so bili vojaki pri nas. Po vsem dežju so imeli vaje. Siromaki so se mi prav smilili.

Pozdravlja Vas vdani

Vladimir Gradnik,
učenec IV. oddelka v Kozani.

Odgovor:

Ljubi Vladimir!

Lepa hvala za zvončke! Mi smo imeli letos hudo zimo, zato se oglašajo šele sedaj ljube oznanjevalke pomladi — nežne cvetke. — Vidiš, kako je lepo Tebi! Ni Ti treba ob grdem in slabem vremenu venkaj, kakor morajo vojaki, ki jih sili k temu neizprosni ukaz!

*

Drugi odgovori — prihodnjč.

